

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет іноземної філології

Кафедра германських мов та зарубіжної літератури

Кандидат філол. Доцент кафедри слов філолог та загал мовозн 409 ауд

Дипломна робота

магістра

з теми: **«ЖІНКА ФРАНЦУЗЬКОГО ЛЕЙТЕНАНТА»**
ДЖ. ФАУЛЗА ЯК ЗРАЗОК ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОГО
РОМАНУ»

Виконала:

студентка 2 курсу Ang1-M19z групи

спеціальності 014 Середня освіта

Мова і література (англійська)

Кузь Ольга Геннадіївна

Керівник:

Голубішко І.Ю.

кандидат філологічних наук, доцент

Рецензент:

Стахнюк Н.О.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри слов'янської філології

та загального мовознавства

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. РОМАН «ЖІНКА ФРАНЦУЗЬКОГО ЛЕЙТЕНАНТА» І ЙОГО МІСЦЕ У ЛІТЕРАТУРІ ПОВОЄННОЇ АНГЛІЇ.....	8
1.1. Постмодернізм як явище другої половини ХХ ст.	8
1.2. Творчість Дж. Фаулза и його роман «Жінка французького лейтенанта» у рамках постмодерністської поетики	11
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	21
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ СЮЖЕТУ РОМАНУ.....	22
2.1. Інтертекстуальність в романі «Жінка французького лейтенанта».....	22
2.1.1. Образ Чарльза.....	22
2.1.2. Образ Сарі.....	31
2.1.3. Роль епіграфів та алюзій на твори світової літератури у романі.....	35
2.2. Роль оповіді в романі.....	42
2.3. Зміна ролі автора в романі.....	54
2.4. Простір природи у поетиці роману.....	59
2.5. Варіативність фіналів у романі.....	68
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	74
РОЗДІЛ III. «ОДІССЕЯ» ТА «ПАЛОМНИЦТВО» ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ В РОМАНІ «ЖІНКА ФРАНЦУЗЬКОГО ЛЕЙТЕНАНТА».....	75
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III.....	80
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

ВСТУП

Пропонована дипломна робота магістра присвячена вивченню творчості Джона Фаулза в контексті європейської постмодерної літератури і пов'язується насамперед із аналізом філософсько-мистецької доктрини постмодернізму, його типологічних і функціональних особливостей, що знайшли своє відбиття у романі «Жінка французького лейтенанта» видатного англійського митця. Художня спадщина Джона Фаулза може слугувати яскравим втіленням постмодерністського світобачення й світовідчуття. Така постановка питання, що не викликає сьогодні суттєвих заперечень, іще донедавна була предметом жвавих дискусій, які акцентували елементи творчої «невизначеності», «непередбачуваності» Джона Фаулза. Зарубіжне та вітчизняне літературознавство останніх років сміливо і концептуально прояснило «звивисту» художню логіку митця, пов'язуючи її з контекстом постмодерністської культури другої половини ХХ століття. Як наслідок, наскрізна ідея роботи проростає зі спроби окреслення суттєвих проблем художньої еволюції Фаулза, якою вона бачиться з точки зору сучасної постмодерністської естетики. Саме такий науковий ракурс, як здається, дозволяє чіткіше сформулювати магістральне методологічне питання щодо співвідношення індивідуально-поетичного та загальнокультурного в межах літературного напрямку, стилю, мистецької течії тощо.

Актуальність теми зумовлена необхідністю конкретизації поетикальних рис прози Дж. Фаулза, пов'язаних із загальним контекстом сучасного постмодерністського дискурсу. Це в першу чергу стосується питань функціонування художніх засобів у структурі роману «Жінка французького лейтенанта» письменника. Аналіз даного роману доводить, що для Джона Фаулза постмодернізм не був жодною мірою нормативною художньою системою, він іманентно творив цю систему в «дусі часу» разом із іншими письменниками, з чого й виникає певний контекст. Водночас письменник зазнавав його дії, що додавало його твору як традиційності, так і

художньої самобутності.

З огляду на своєрідний творчий «універсалізм» Дж. Фаулза, актуальною залишається спроба аналізу поетологічної специфіки його романів у контексті європейського постмодернізму, зв'язків роману «Жінки французького лейтенанта» з філософсько-етичним дискурсом другої половини ХХ століття. Привертає увагу також парадигма власне поетичних засобів письменника, заснована на елементах фантастичного, містичного, міфопоетичного, гротескового, ігрового тощо. Науковий інтерес викликає сюжетно-композиційна та образна структура роману митця, що безпосередньо співвідноситься з постмодерністською традицією. Аналіз саме структуротворчого компоненту фаулзівського письма дозволяє зробити деякі узагальнюючі спостереження щодо поетичних засобів постмодернізму.

Мета пропонованого дослідження полягає у спробі визначення особливостей поетики роману «Жінка французького лейтенанта» Дж. Фаулза як цілісної системи і окреслення на основі результатів поетологічного аналізу зв'язків творчості письменника із постмодерністськими літературними тенденціями другої половини ХХ століття.

Досягнення мети передбачає розв'язання кількох **завдань**:

— аналізу роману «Жінка французького лейтенанта» Джона Фаулза як своєрідного творчого висловлення художньої ідеології постмодернізму;

— розгляду творчості Фаулза у контексті сучасних інтерпретацій постмодернізму як «нової міфотворчості»;

— вивчення поетики сюжету та стильових домінант творчості письменника;

— виокремлення власне поетикального аспекту постмодернізму, визначення його функціональних рис і особливостей, що знайшли своє втілення у романі «Жінка французького лейтенанта» Фаулза;

—визначення пріоритетних властивостей філософського та мистецького контексту європейського постмодернізму, що вплинули на художні пошуки Фаулза.

Предметом дослідження постають зв'язки творчості письменника з поетикою постмодернізму, філософсько-етичним та естетичним дискурсом другої половини ХХ століття, з естетичними та філософськими концепціями поетичних форм сучасного постмодернізму. У роботі аналізуються сюжет, композиційні особливості, стильові й поетичні засоби, зокрема наскрізний міфопоетичний прийом письменника, заснований на послідовному вибудовуванні міфологізованого дискурсу, гри форм, фантазії, уяві, «архетипових мотивах», літературних та мистецьких алюзіях, символах тощо.

Об'єктом дослідження є твір Джона Фаулза «Жінка французького лейтенанта», що розглядається як своєрідний варіант розробки постмодерністської поетики.

Аналізуючи поетику творів Фаулза, не можна не вказати на тяжіння автора до традиційних схем та форм (йдеться про відновлення структури вікторіанського роману у «Жінці французького лейтенанта»). Елементи посилення на літературні образи та мотиви, їх творче запозичення, алюзії, прийоми «упізнавання» та дзеркального подвоєння складають невід'ємну частку фаулзівського художнього письма.

Найбільшу увагу привертають новаторські риси поетики Фаулза, ознаки оригінальності його художнього світогляду. В першу чергу йдеться про поєднання постмодерністських прийомів з традиційною оповідною формою, гру з літературними підтекстами, наявність філософських схем, «закодованих» у сюжетах.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають сучасні літературознавчі інтерпретації естетики й поетики постмодернізму. Незважаючи на той факт, що заданій темі присвячена відносно обмежена

кількість робіт, все ж є можливість відзначити деякі з них, ті, що послужили для нас вихідною точкою аналізу вказаної проблематики. Тож, серед таких можна назвати статтю Д.М. Міхальської «Джон Фаулз. Подруга французького лейтенанта», в якій подається погляд на романно-жанрову своєрідність прози Фаулза, статтю «Конец XIX и первая половина XX века. «Интеллектуальный роман», що надрукована в книзі «Зарубежная литература XX века» за редакцією Л.Г. Андреева, а також статтю американської письменниці-журналістки Міцуко Какутані «Where John Fowles Ends and Characters of His Novels Begin», опубліковану в журналі «New York Times». Відштовхуючись від основних положень цих робіт, ми зробили спробу надати власне обґрунтування заданого питання.

Методи дослідження. Основним методом дослідження є типологічний метод, що доповнюється за необхідністю елементами герменевтичних, структурних, семіотичних та історико-функціональних наукових стратегій.

Наукова новизна полягає в спробі визначення самобутності творчості Фаулза як складової сучасного літературного процесу, її взаємозв'язків з художньо-філософськими пошуками європейських письменників-постмодерністів. Спроби порівняння окреслюють специфіку функціонування у творчості письменника складових постмодерністського поетичного дискурсу. Отже, увага дослідження концентрується на інтерпретації художніх прийомів Фаулза, що корелюють з постмодерністською творчою традицією.

Практичне значення роботи полягає у визначенні поетичних елементів творчості Фаулза, спробі їх прочитання у ракурсі постмодерністської традиції, аналізі прикметних сюжетно-композиційних, стильових особливостей романів письменника. Матеріали роботи можуть бути використаними для написання курсової роботи, для підготовки до практичних занять з зарубіжної літератури, при проведенні семінарських занять зі спецкурсів з англійської літератури XX століття.

Апробація роботи відбулася на науковій конференції студентів і

магістрантів університету. За результатами дослідження надруковано статтю у збірнику наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків та списку використаних джерел, який налічує 62 позиції. Загальний обсяг дипломної магістерської роботи складає 89 сторінок.

ВИСНОВКИ

Аналіз твору «Жінка французького лейтенанта» Джона Фаулза, проведений у дипломній магістерській роботі, свідчить про можливість його інтерпретації у руслі постмодернізму, провідного літературного напрямку другої половини ХХ століття. Творчість Джона Фаулза відбиває моменти еволюції філософсько-естетичних засад постмодернізму, а отже «Жінка французького лейтенанта» на різних рівнях поетики перегукується з тенденціями творчої комплексності, нашарування, стильового багатоголосся тощо.

Крім того, роман Джона Фаулза «Жінка французького лейтенанта» окреслює загально філософські проблеми людського буття, утверджує ідею екзистенційного вибору та свободи як головного життєвого ідеалу. Художня завуальованість та мінливість прозової структури — риса, якої набуває письмо Джона Фаулза.

Без сумніву, Фаулз є письменником, який поєднує новаторство і традицію, розширює формальні межі роману. Зокрема, художньою основою його твору вважається принцип гри. Для письменника гра обставин, характерів, подій є не лишу художнім прийомом: функція гри виступає в його творах в її найсуттєвіших аспектах. у своїх романах Джон Фаулз створює архетипову систему поглядів, коли глибини людської свідомості і психіки розкриваються за допомогою аналізу сфери уявлень, почуттів, емоцій прийомів віддзеркалення міфопоетичного перевтілення героїв-двійників тощо. Мотив гри чіткіше окреслює проблему сенсу життя, істинності буття та ідентифікації особистості.

Роман «Жінка французького лейтенанта» пов'язується з комплексом постмодерністських філософських, психологічних естетичних ідей; вона містить елементи реконструкції багатьох світоглядних схем, що сягають, з одного боку, міфологічного підґрунтя, а з іншого — співвідносяться з

традицією новітніх постмодерністських концепцій мистецтва.

У художній структурі «Жінки французького лейтенанта» Фаулза тісно переплелися і взаємодіють елементи гри, міфу й міфопоетичного ті історії. Саме вони формують поетику жанру, впливають на сюжетно-композиційне завершення твору, пов'язуючи його мистецькі пошуки зі складними процесами літературної й естетичної еволюції ХХ століття. Вивчення стильових домінант фаулзівського письма дозволяє говорити про його ремінісцентне начало, гру художніх форм, літературні та мистецькі алюзії, складну систему метафор тощо. Увесь цей спектр образно-стильових засобів і формує аспекти власне постмодерністської інтерпретації творчості Джона Фаулза, її зв'язки з новітніми мистецькими стратегіями.

Спостереження над структурними особливостями роману дозволяють зробити деякі теоретичні висновки щодо специфіки побудови постмодерністського сюжету. Його фундаментальною структурною одиницею є абсолютно нове співвідношення традиційної пари «автор-читач», що мислиться вже не як смислова опозиція, а як одна із сюжетних ліній твору, його реконструктивна складова. Погляд автора і погляд читача ініціюють прочитання у тексті твору його різних («поверхневих» та «прихованих») семантичних рівнів.

Одним із найважливіших засобів використання композиційного прийому «роману у романі» для реалізації філософського підтексту слугує специфічна організація просторово-часового континууму. Сюжет роману розгортається у двох часових площинах: у ХІХ столітті, у якому живуть вигадані герої «внутрішнього роману», і у ХХ столітті, де живуть читач і автор. Зіткнення епох художньо реалізується автором у характеристиках, у портретах, пейзажних замальовках тощо. Функцію «розширення» художнього часу виконують і численні документи, що використовуються у тексті роману.

Художня модель утверджується, таким чином, завдяки спробам творчого збалансування «авторського» та «читацького» рівнів, чому слугує

наявність ігрового діалогу, низка ремінісценцій, алюзій, символів тощо. Наявність «історичного» сприймається лише як метафора, свого роду «відволікаючий маневр» автора, як умоглядна культурна ситуація, а не перебіг конкретних подій.

Інтерпретація творів Фаулза в руслі постмодерністської естетики пояснює і конкретизує наші уявлення про постмодернізм як художній феномен.

Дослідження поетикального рівня «Жінки французького лейтенанта» Джона Фаулза свідчить про різний рівень «входження» даного твору в постмодерністську художню систему, а відтак — про складні процеси кореляції творчих пошуків митця з філософсько-естетичним контекстом другої половини ХХ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аминова Е.С. Романная традиция Дж. Остен в «Женщине французского лейтенанта» Дж. Фаулза. *Вопросы методологии современного литературоведения. Хабаровск, 2007.* С. 115-122.
2. Андреев Л.Г. Зарубежная литература XX века. Москва : Высшая школа, 2004. 559 с.
3. Аникин Г.В. Английский роман 60-х годов XX века. Москва : Высшая школа, 1974. 104 с.
4. Барт Р. Нулевая степень письма. *Семиотика. Москва : Радуга, 1983.* С. 306-349.
5. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики : Исследования разных лет. Москва : Художественная литература, 1975. 504 с.
6. Бахтин М. Достоевский. *Бахтин М.М. Собрание сочинений : в 7 т. Т. 5 : Работы 1940-х – начала 1960-х гг. / [под ред. С.Г. Бочарова, Л.А. Гоготшивили]. Москва : Русские словари, 1996.* С. 364–374.
7. Бахтин М. Литературно-критические статьи. Москва : Художественная литература, 1986. 541 с.
8. Бахтин М. Проблемы поэтики Достоевского. Москва : Художественная литература, 1972. 469 с.
9. Бахтин М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике. *Бахтин М.М. Литературно-критические статьи. Москва : Художественная литература, 1986.* С. 121–290.
10. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. Москва : Художественная литература, 1979. 412 с.
11. Беккер М.И. [примечания]. *Фаулз Д. Любовница французского лейтенанта. Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2003.* С. 523–539.
12. Библер В. С. Михаил Михайлович Бахтин, или Поэтика и культура. Москва : Прогресс, 1991. 354 с.

13. Библер В. С. От наукоучений – к логике культуры : Два философских введения в двадцать первый век. Москва : Политиздат, 1990. 414 с.
14. Бредбері М. Британський роман нового часу / з англ. переклав В. Дмитрук. Київ : М&S, 2011. 480 с.
15. Гуторов А.М. Литературный персонаж и проблемы его анализа. *Принципы анализа литературного произведения. Москва : Наука, 1984.* С. 72-82.
16. Дадаян Л.Р. Роль эпитафий в романе Дж. Фаулза «Женщина французского лейтенанта».
URL : http://pglu.ru/editions/un_reading/detail.php?SECTION_ID=397&ELEMENT_ID=6263
17. Джеймисон Ф. Постмодернизм и потребительское общество. URL : http://www.ruthenia.ru/logos/number/2000_4/10.htm
18. Долинин А. Паломничество Чарльза Смитсона в романе Джона Фаулза «Подруга французского лейтенанта». *Фаулз Дж. Подруга французского лейтенанта. Ленинград : Художественная литература, 1985.* С. 3-18.
19. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Е. Вінквіста та В. Тейлора ; пер.з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
20. Жлуктенко Н.Ю. Английский психологический роман XX века. Киев : Выща школа, 1988. 160 с.
21. Жук М.И. Мифологический подтекст в романе Джона Фаулза «Женщина французского лейтенанта». *Вестник Пермского университета : Российская и зарубежная филология. Вып. 3. Пермь, 2009.* С. 76-84.
22. Замятин Д. Н. Гуманитарная география: пространство и язык географических образов. Санкт-Петербург : Алетейя, 2003. 331с.
23. Зарубежная литература XX века / под ред. В. М. Толмачёва. Москва : Academia, 2003. 640 с.

24. Затонский Д.В. Искусство романа и XX век. Москва : Художественная литература, 1973. 534 с.
25. Ивашева В.В. Английские диалоги: Этюды о современных писателях. Москва : Советский писатель, 1971. 551 с.
26. Ивашева В.В. Литература Великобритании XX века. Москва : Высшая школа, 1984. 488 с.
27. Исламова А.К. Постмодернизм и английский роман. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 2 : История, языкознание, литературоведение. Вып. 1. Санкт-Петербург, 1998. С. 66-77.*
28. Козицкая Е.А. Смыслообразующая функция цитаты в поэтическом тексте. Тверь : ИНИКО, 1999. 85с.
29. Козюра О. В. Проза Джона Фаулза: аспекти постмодерністської інтерпретації. URL : http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philology&id=2896&start=5
30. Косиков Г.К. : [вступительная статья]. *Барт Р. Критика и истина. Москва : МГУ, 1987. С. 349-387.*
31. Кристева Ю. Бахтин, слово, диалог и роман. *Французская семиотика : От структурализма к постструктурализму / пер. с франц., сост., вступ. ст. Г.К. Косикова. Москва : Прогресс, 2000. С. 427-457.*
32. Левицька О. Інтертекстуальний дискурс роману Джона Фаулза «Жінка а французького лейтенанта». *Питання літературознавства. Чернівці, 2009. Вип. 77. С. 160-167.*
33. Левицька О. Простір природи у поетиці роману Джона Фаулза «Жінка французького лейтенанта». *Записки наукового товариства ім. Шевченка : Праці філологічної секції. Т. ССLVII. Львів, 2009. С. 401-412.*
34. Литературная энциклопедия терминов и понятий / Гл. ред. и сост. А.Н. Николюкин. Москва : Интелвак, 2001. 1596 с.
35. Лошакова Т.В., Лошаков А.Г. Зарубежная литература XX века. 1940-1990 гг. URL :

https://mail.yandex.ru/?uid=363485341&login=alexev1975#compose/165507286305867065?_cuid=compose52

36. Михальская Н.П. История английской литературы. Москва : Издательский центр «Академия», 1998. 516 с.

37. Можяева А. Наследие «прошлого века» в романах У.М. Теккерея и «Женщине французского лейтенанта» Дж. Фаулза. *Английская литература от XIX века к XX, от XX к XIX : Проблема взаимодействия литературных эпох / Под ред. А.П. Саруханяна и М.И. Свердлова. Москва : ИМЛИ РАН, 2009. С. 480–506.*

38. Палм Р. Датт. Кризис Британии и Британской империи. Москва : Изд-во иностранной лит., 1959. 740 с.

39. Рымарь Н.Т. Диалог в романе. *Введение в теорию романа. Воронеж : Издательство Воронежского университета, 1989. С. 49–56.*

40. Рымарь Н.Т. Современный западный роман. Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1978. 143 с.

41. Саруханян А.П. Джон Фаулз. *Английская литература : 1945–1980. Москва : Наука, 1987. С. 317–329.*

42. Слово. Знак. Дискурс : Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. Марії Зубрицької. Львів : Літопис, 1996. 636 с.

43. Смирнова Н.А. Эволюция метатекста английского романтизма: Байрон, О. Уайлд, Т. Гарди, Д. Фаулз : *автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.01.04. «Литература зарубежных стран».* Москва, 2002. 19 с.

44. Современное зарубежное литературоведение : Энциклопедический справочник / Сост. И.П. Ильин, Е.А. Цурганова. Москва : Интрада, 1996. 320 с.

45. Строев А.Ф. Автор, герой, персонаж. Художественные ориентиры зарубежной литературы ХХ века. Москва : МГУ, 2002. С. 523-538.

46. Темирболат А.Б. Преемственность художественных традиций XVII–XVIII веков в прозе Д. Фаулза. *Мировая культура XVII–XVIII веков как метатекст: дискурсы, жанры, стили. Санкт-Петербург, 2002. С. 134–137.*

47. Терновая Т.Ю. Постмодернизм как культурно-исторический диалог : на материале произведений Джона Фаулза. URL : http://www.nbuv.gov.ua/Articles/Kultnar/knp57t2/57t2_116-117.pdf (13.07.20).

48. Тимофеев В.Г. Авторская позиция и «воображаемый читатель» в романе Д. Фаулза «Женщина французского лейтенанта». *Формы раскрытия авторского сознания (на материале зарубежной литературы)*. Воронеж, 1986. С. 115–121.

49. Тимофеев В. Литературные конвенции в творческом методе Джона Фаулза : «Подруга французского лейтенанта». *Ученые записки Тартуского гос. ун-та. Тарту, 1988. Вып. 792*. С. 126-135.

50. Тимофеев В. Уроки Джона Фаулза. URL : <http://20v-euro-lit.niv.ru/20v-euro-lit/articles-angliya/timofeev-uroki-faulza/ii-roman-s-didaktikoj.htm>

51. Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе / [пер. з франц. Є. Марічева]. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 162 с.

52. Толстых О.А. Роман Джона Фаулза «Женщина французского лейтенанта» как продолжение теории эволюции Чарльза Дарвина : (по материалам статей американских исследователей). *Литература и культура в современном гуманитарном знании*. Тюмень, 2005. С. 112-115.

53. Фатеева Н.А. Интертекстуальность и ее функции в художественном дискурсе. *Известия АН. Серия литературы и языка*. 1997. Т. 56. С. 12–21. URL : <http://feb-web.ru/feb/izvest/1997/05/975-012.htm>

54. Фаулз Д. Аристос / пер. с англ. Москва: Эксмо, 2002. 432 с.

55. Фаулз Дж. Кротовые норы / [пер. с англ. И. Бессмертной, И. Тогоевой]. Москва : Махаон, 2002. 640 с.

56. Фаулз Дж. Любовница французского лейтенанта / [пер. с англ. М.И. Беккер, И. Б. Комаровой]. Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2003. 544 с.

57. Шпинев И.С. Структурно-композиционные особенности современного философско-психологического романа : (на материале романа Дж. Фаулза «Женщина французского лейтенанта»). *Стиль и жанр художественного произведения. Львов : Каменяр, 1987. С. 37-41.*

58. Энциклопедический словарь английской литературы XX века / отв. ред. А.П. Саруханян. Москва : Наука, 2005. 543 с.

59. Яценко Е.В. Философия случайности Джона Фаулза. *Челябинский гуманитарий. Челябинск, 2011. №1 (14). С. 136–143.*

60. D'Haen Theo. Text to Reader: A Communicative Approach to Fowles, Cortazar and Boon. Amsterdam : Amsterdam Univ. Press, 1983. 162 p.

61. Fowles Jh. The French Lieutenant's Woman. London : Vintage Book, 2004. 547 p.

62. Kakutani M. Where John Fowles Ends and Characters of His Novels Begin. URL : <http://www.nytimes.com/1982/10/05/books/where-john-fowles-ends-and-characters-of-his-novels-begin.html> (05.10.20).